

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΜΙΝΩΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ MINOAN SEMINAR

Παρασκευή 24 Μαΐου/ Friday 24 May 2019
Ώρα 18.30 / At 18.30

Charlotte Langohr (UCLouvain/ FNRS Research Associate)
Iro Mathioudaki (UCLouvain/ FNRS Postdoctoral Fellow)

Comparing ceramic data – proposing synchronisms: Neopalatial pottery sequences from Malia (Quartier Pi) and Sissi and their relation to other Minoan sites

Συσχετίζοντας δεδομένα κεραμεικής – προτείνοντας συγχρονισμούς: Ακολουθίες Νεοανακτορικής κεραμεικής από τα Μάλια (Συνοικία Πι) και το Σίσι και οι σχέσεις τους με άλλες μινωικές θέσεις

Το σεμινάριο θα δοθεί στα αγγλικά / The seminar will be in English

Η εν Αθήναις Αρχαιολογική Εταιρεία, Πανεπιστημίου 22, Αθήνα
The Archaeological Society in Athens, 22 Panepistimiou, Athens

Οργανωτές: Έφη Σαπουνά-Σακελλαράκη, Λευτέρης Πλάτων, Γιάννης Παπαδάτος, and Colin Macdonald

<https://www.facebook.com/groups/minoanseminar.gr/>

Check for possible live-streaming of this seminar at:

<http://www.livestream.com/minoanseminar>

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Συσχετίζοντας δεδομένα κεραμεικής – προτείνοντας συγχρονισμούς: Ακολουθίες Νεοανακτορικής κεραμεικής από τα Μάλια (Συνοικία Πι) και το Σίσι και οι σχέσεις τους με άλλες μινωικές θέσεις

Τα Μάλια και το Σίσι, δύο μινωικοί οικισμοί με μακρά ιστορία σε απόσταση 4 χμ ο ένας από τον άλλον, βρίσκονται στη βορειοανατολική ακτή της Κρήτης, 40 χμ ανατολικά της Κνωσού. Η έρευνα που παρουσιάζεται εδώ επικεντρώνεται στην αποσαφήνιση της ακολουθίας των Νεοανακτορικών κεραμικών συνόλων τους επί τη βάση άρτια ορισμένων αρχαιολογικών συναφειών με στόχο την αποκατάσταση των μοτίβων παραγωγής και κατανάλωσης προϊόντων στις θέσεις αυτές.

Κατά τη Νεοανακτορική περίοδο (π. 1780-1525 π.Χ.) έλαβαν χώρα σημαντικές πολιτικές και κοινωνικο-οικονομικές αλλαγές στην Κρήτη. Διακρίνεται μια συστολή στην περιοχή των Μαλίων στο σημείο ακριβώς που η Κνωσός βρίσκεται στο απώγειο της επιρροής που ασκεί. Υποθέτουμε πως μεγάλα κέντρα όπως τα Μάλια και η Κνωσός κυριαρχούσαν πολιτικά σε ευρύτερες περιοχές και αναμένουμε πως η επίδραση που ασκούσαν έχει αποτυπωθεί στον υλικό πολιτισμό που άφησαν πίσω τους, μεταξύ άλλων και στην κεραμική. Τύποι και ρυθμοί κεραμεικής ειδικά υπό το πρίσμα της διαχρονικότητας και διατοπικότητας μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως εργαλεία ακριβέστερων ορισμών κοινωνικο-πολιτικών αλλαγών και της διάρθρωσης μιας τέτοιας εξελικτικής διαδικασίας. Η αποσαφήνιση των τυπολογικών χαρακτηριστικών της κεραμεικής σε τοπικό και διατοπικό επίπεδο μπορεί να προβάλει μοτίβα σύγκλισης και απόκλισης αισθητικής και πραγματιστικής χροιάς. Η επιλογή κεραμικών τεχνολογιών από τη βόρεια-κεντρική Κρήτη και η σταδιακή ενσωμάτωσή τους στο ρεπερτόριο κεραμικών ρυθμών των Μαλίων και του Σισίου κατά τη διάρκεια της Νεοανακτορικής περιόδου μαρτυρεί την παρουσία έντονων ζυμώσεων μεταξύ Κνωσιακών και τοπικών παραδόσεων στα Μάλια και το Σίσι. Η διαδικασία αυτή ωστόσο καταλήγει στην υιοθέτηση κνωσιακών στοιχείων. Πράγματι, ο τρόπος 'διάχυσης' συγκεκριμένων τεχνολογιών, όπως στο παράδειγμα της 'Σκοτεινής-επί-Ανοιχτού στίλπνης κεραμεικής' ή των κυπέλλων με ευθέα τοιχώματα, θα μπορούσε να θεωρηθεί ενδεικτικός επιρροών πολιτισμικού και ίσως πολιτικού χαρακτήρα. Η ομοιομορφία της ΥΜ Ι κεραμεικής έχει μακράν θεωρηθεί ενδεικτική ενοποιητικών τάσεων που αφορούν σε ολόκληρο το νησί. Στο πλαίσιο αυτό η τυπολογική ανάλυση ΜΜ ΙΙΙΑ μέχρι και ΥΜ ΙΒ κεραμικών συνόλων από τα Μάλια, Συνοικία Πι, και το Σίσι ορίζει τις τοπικές τάσεις στην κεραμική υπό το πρίσμα της διαχρονικότητάς τους και τις συγκρίνει με κεραμική άλλων θέσεων. Αναγνωρίζοντας νέες τάσεις στην κατανάλωση και παραγωγή διαφορετικών κεραμικών κατηγοριών από τα Μάλια και το Σίσι, προκύπτουν και τα σημεία απόκλισης αυτών από αντίστοιχες της βόρειας-κεντρικής Κρήτης. Ένα καλό παράδειγμα αποτελεί το άωτο κωνικό κύπελλο. Αν και σύνθητες σχήμα στην Κνωσό από την ΜΜ ΙΙΑ περίοδο, απουσιάζει εντελώς από τα Μάλια κατά την πρωτο-ανακτορική περίοδο. Εμφανίζεται ωστόσο και στα Μάλια σε διαφορετικές εκδοχές από την ΜΜ ΙΙΙΑ περίοδο και αυξάνεται έκτοτε δραματικά σε αριθμό. Η σημαντική αυτή αλλαγή μπορεί να σχετιστεί με τη σκόπιμη επιλογή αλλαγής του ρεπερτορίου αγγείων πόσεως υπό το κίνητρο νέων πρακτικών που προφανώς κατέστησαν απαραίτητη τη χρήση μεγάλου αριθμού απλών μικρών κυπέλλων.

Η διαχρονική αποτίμηση μοτίβων στην κατανάλωση και παραγωγή κεραμεικής στα Νεοανακτορικά Μάλια και το Σίσι καθορίζεται από τις εξής ερωτήσεις. Πως και γιατί οι ιδιαίτεροι πρωτο-ανακτορικοί τύποι τοπικής κεραμεικής αντικαταστήθηκαν σταδιακά από κοινούς 'κνωσιακούς' τύπους στη Νεοανακτορική περίοδο; Πως λειτούργησε η σχέση κέντρου (Κνωσός) και περιφέρειας κατά τη Νεοανακτορική περίοδο και ιδίως κατά το πρώιμο στάδιο της περιόδου αυτής; Μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη η εύρυθμη συμβίωση κέντρων και περιφερειών για τη σταδιακή διαδικασία αποδοχής και ενσωμάτωσης νέων τάσεων; Λίγα κλειστά σύνολα που καλύπτουν όλο το φάσμα της Νεοανακτορικής περιόδου είναι δημοσιευμένα. Για το λόγο αυτό θεωρούμε ότι η συνεργασία αυτή με στόχο την αποσαφήνιση κεραμικών ακολουθιών από τη ΜΜ ΙΙΙΑ έως την ΥΜ ΙΑ περίοδο και από διαφορετικές περιοχές της Κρήτης αποτελεί ένα σημαντικό βήμα στην έρευνα.

ABSTRACT

Comparing ceramic data – proposing synchronisms: Neopalatial pottery sequences from Malia (Quartier Pi) and Sissi and their relation to other Minoan sites

Malia and Sissi are centuries-old Minoan settlements located 4 km from each other on the northeastern coast of Crete, about 40 km east of Knossos. Our current research focuses on refining and comparing their Neopalatial ceramic sequences based on well-defined contexts with good stratigraphy in order to clarify trends and changes in production and consumption at both sites.

During the Neopalatial period (ca. 1780-1525 BC), new political and socio-economic formations occur in the island of Crete. Evidence supports a contraction of the site of Malia at a time when Knossian influence across the island was reaching its peak. We assume however that large centres like Malia and Knossos had political influence over other areas and we expect that this influence finds its expression in material culture, i.e. pottery. Pottery forms and styles viewed diachronically and inter-regionally could be used as a barometer in the evaluation of socio-political shifts and the tracing of the stages of this evolutionary process. The identification and examination of specific typo-stylistic features both at local and inter-regional levels potentially reveal patterns of convergence and divergence of both aesthetic and functional value. The appraisal of north-central Cretan stylistic traits and their gradual incorporation in the Maliote-Sissiot ceramic assemblages in the course of the Neopalatial period suggest a progressive process of entanglement between Knossian and local pottery traditions at Malia and Sissi, rather than abrupt changes. This process increasingly conforms however to new Knossian trends. Indeed, the diffusion of specific pottery styles, like the distribution of the dark-on-light lustrous ware or that of the Knossian style straight-sided cup to name a few cases, could be viewed as mapping territories. The stylistic uniformity of LM I pottery has been traditionally used as an indicator of a high degree of island-wide unification. In this framework, our typo-stylistic analysis of MM IIIA to LM IB pottery assemblages from Malia, Quartier Pi, and Sissi attempts to recognize local pottery trends in a diachronic perspective, and to compare those to contemporary pottery from other sites. By highlighting and contextualizing the main shifts in the consumption and production of different categories of pottery from both Malia and Sissi, it will be shown how these traditions meet or differ within the broader region of north-central Crete. A good case in point in this inquiry is the handleless conical cup. While a common shape at Knossos since the MM IIA period, it was totally absent in the area of Malia during the Protopalatial era, but appears in different versions from MM IIIA onwards and grows dramatically in numbers thereafter. This crucial change could be explained by a deliberate choice to change the drinking repertoire, probably moved by the introduction of different practices, which may have necessitated the use of a large amount of less elaborate, undecorated, and smaller cups.

Our diachronic assessment of patterns of change in pottery production and consumption from a typo-stylistic perspective at Neopalatial Malia and Sissi is driven by the following questions. How and why did distinct Protopalatial regional pottery styles give way to an island-wide 'Knossian' style in the Neopalatial period? How did the duality and dynamics between the centre (Knossos) and the periphery function during the Neopalatial period and especially during the early part of it? Was a well-tuned symbiosis of major sites and their hinterlands responsible for a more gradual process of adapting, accepting and incorporating new stylistic traits? Pottery deposits that are both substantial and closed covering the time span of the Neopalatial period are still few among the published Minoan sites. Therefore, a collaborative effort to better define the MM IIIA to LM IB pottery sequences in the different regions of Crete, with a clear emphasis on the diachronic developments of pottery trends and styles, would be a significant step towards tackling these questions.